

SOSYAL YAPI

Halk genel olarak, ticaret ve turizm ile uğraştığından nüfus yoğunluğu itibarıyla göç almayan, kırsal kesimden başka illere göç veren ancak tarım ve turizm işlerinde çalışmak amacıyla mevsimlik işçilerin yoğun olarak bulunduğu bir İl konumundadır. İlimiz uzun yıllar yerleşik bir nüfusa sahip olması nedeniyle homojen bir yapı gösterir.

Yöre halkı gelenek ve göreneklerine bağlılığının yanı sıra, çağımızın yeniliklerine de kolaylıkla uyum sağlamaktadır. Halk sosyal ve kültürel faaliyetlere büyük ilgi duymaktadır. Devlet yönetimi ile halk ilişkileri son derece sağlıklı olup, köylerde temel sorunlar halledilmiş ve köy-kent ayrımı asgari seviyeye inmiştir.

İlimizde sivil toplum bilinci her geçen gün artarak devam etmektedir. Buna paralel dernek sayıları da çoğalmaktadır. Kurulan derneklerimiz, spor, sağlık, kadın hakları, çağdaş sanatlar, gençlik, eğitim gibi amaçları taşımaktadırlar. Dernek kadrolarında yer alan bilinçli ve eğitilmiş üyeler, sivil toplum bilincinin gelişmesi ve sivil toplum faaliyetlerinin daha ileri düzeye ulaşmasını sağlamaktadırlar. Yurtiçi ve yurtdışı fonlardan yararlanma imkânı üyelerin kalifikasyonuna paralel daha kolay olmaktadır.

Tablo 1-Nevşehir ve İlçelerinde Kurulu ve Faaliyette Bulunan Dernekler

Yıllar	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Faal Dernek Sayısı	323	325	334	350	356	370	372	381	364

İlimizde kayıtlı bulunan derneklerin; 70'i sportif, 29'u eğitim, 64'ü Cami, 12'si Kur'an Kursu, 74'ü sosyal, 24'ü kültürel, 5'i imar, 54'ü yardımlaşma, 16'sı avcılık ve atıcılık, 9'u çevre koruma, 7'si sağlık amacına yönelik kurulmuştur. Dernek üye sayısı ise 14.357'dir.

İlimizde 12 vakıf, 49 meslek kuruluşu bulunmakta olup, aktif olarak yayın yapan 6 yerel gazete, 1 televizyon kanalı, 5 radyo yayını, 5 ulusal ajans temsilciliği ve 2 yayın meslek cemiyeti bulunmaktadır.

Tablo 2- Eğitim Göstergeleri

DEĞİŞKEN	YIL	BİRİM	DEĞER
Okuma Yazma Oranı	2015	(%)	96,37
İlköğretimde Okullaşma Oranı	2015	(%)	93,98
Ortaöğretimde Okullaşma Oranı	2015	(%)	83,64
İlköğretim Öğrenci Sayısı	2016	Kişi	35275
Ortaöğretimde Öğrenci Sayısı	2015	Kişi	15051
Yükseköğretim Öğrenci Sayısı (Y.Lisansdahil)	2015	Kişi	22.149
Okul Öncesi (Anaokulu) Derslik Sayısı	2016	derslik	80
1. Kademe (İlkokul) Derslik Sayısı	2016	derslik	1134
2. Kademe (Ortaokul) Derslik Sayısı	2015	derslik	1052
3. Kademe Lise (Ortaöğretim) Derslik Sayısı	2015	derlik	826
İlköğretim Öğretmen Sayısı	2015	Kişi	2646
Ortaöğretim Öğretmen Sayısı	2016	Kişi	1126

Tablo 3- Sağlık Göstergeleri

DEĞİŞKEN	YIL	BİRİM	DEĞER
Hastane Sayısı	2016	Adet	8
Aile Sağlığı Merkezi	2016	Adet	33
Yatak Sayısı	2016	Adet	696
Aile Hekimliği Sayısı	2016	Hekim	97
Uzman Hekim Sayısı	2016	Hekim	166
Pratisyen Hekim Sayısı	2016	Hekim	170
Diş Hekimi Sayısı	2016	Hekim	52
Ebe-Hemşire Sayısı	2016	Personel	738
Sağlık Memuru Sayısı	2016	Personel	619
Eczane Sayısı	2016	Adet	109
Kaba doğum hızı	2016	Binde	14,4
Kaba Ölüm Hızı	2015	Binde	7,96
Bebek Ölüm Hızı	2016	Binde	5,09
Genel Sağlık Sigortası Primi Devlet Tarafından Ödenenler	2015	Kişi	19.190

İlimize ait sosyo-ekonomik göstergeleri incelediğimizde nüfus ve coğrafya olarak küçük ölçekte bir şehir olduğu görülür. Yüzölçümü büyüklüğüne göre 63. nüfus büyüklüğüne göre ise 60. sırada yer almaktadır. İlimiz sosyo –ekonomik gelişmişlik sıralamasında ise DPT Müsteşarlığınca 1995 ve 2003 yılı hesaplamalarına göre her iki yılda da 32. sırada yer almıştır. 2011 yılında ise ilimiz 36. Sıraya gerilemiştir. Kendi hacmine ve büyüklüğüne göre gelişmişlik düzeyi daha iyi konumdadır. Eğitim seviyesi ve kalitesi bakımından ilk 15 il arasında yer almakta olup 2007 yılında Nevşehir Üniversitesinin kurulmasıyla artık aynı zamanda bir üniversite şehri olma yolunda emin adımlarla ilerlemektedir. İlimizde kurulan ve eğitim verdiği alanlar itibarıyla çok özel bölümleri ihtiva eden Özel Kapadokya Meslek Yüksek Okulu yüksek öğretimde ilimizin diğer önemli bir eğitim kurumunu oluşturmaktadır.

İlimizde ilköğretimde ve orta öğretimde tekli eğitim yapılmaktadır. Sınıf başına düşen öğrenci sayısı Türkiye ortalamasından biraz daha iyidir. Eğitim alanında sağlanan bu başarıların yanında yeni açılan devlet hastanesi ve hizmet sunan 2 adet özel hastane ve sağlık personeli sayıları ilimizin iyi konumda olduğunu göstermektedir.

Çalışma hayatına ilişkin istatistiklere bakıldığında özellikle işsizlik oranı açısından ilimiz son derece iyi konumdadır. İşsizlik oranı 2010 yılında 8,4 olmuştur. Ekonomik gelişmeyle birlikte bu oran düşüş eğilimindedir. İlimizin istihdam oranı ve işgücüne katılma oranı Türkiye ortalamasına göre daha iyi konumdadır.

İlimizde ithalat ve ihracat oranları uzun dönem olarak artış eğiliminde iken ihracat oranı 2016 yılında artış görülmüştür. İlimizde ihracat kalemi ithalat kaleminden fazladır. Tahakkuk eden ve tahsil edilen vergi oranlarında artış olup, vergi mükellefi sayıları yarı yarıya azalmıştır.

Hane Halkı ve Konutun Niteliği

Türkiye İstatistik Kurumu, idari kayıtlara dayalı geniş kapsamlı bir örnekleme araştırması olarak planladığı nüfus ve konut araştırmasını, Avrupa Birliği'ne üye ülkelere uyumlu bir şekilde 2011 yılında gerçekleştirmiştir.

2011 Nüfus ve Konut Araştırması, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nden elde edilemeyen; hane halkı özellikleri, işgücü, istihdam ve işsizlik, göç ve göç nedeni, engellilik ile bina ve konut nitelikleri gibi bilgileri sağlamak amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma; "2 Ekim 2011" tarihini referans gün kabul ederek, 3 Ekim-31 Aralık 2011 tarihleri arasında, örnekleme yöntemiyle seçilmiş sayım bölgelerindeki yaklaşık 2,2 milyon hanenin yanı sıra kurumsal yerlerde bulunan kişilerle yapılmıştır. Araştırmada yaklaşık 9 milyon kişi ile yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre İlimizdeki hane halkı büyüklüğü ve konut durumu tablo 4'de verilmiştir.

2011 NKA (Nüfus ve Konut Araştırmaları) Sonuçlarına Göre

Tablo 4- İlde Hane Halkı Büyüklüğü ve Konut Durumu

	Türkiye	Kırşehir	Nevşehir	Niğde	Aksaray	Kırıkkale
Hane Sayısı	19 481 678	62500	78261	89161	92328	79025
Hane Halkı Büyüklüğü	3,8	3,6	3,6	3,8	3,6	3,5
Erkek Nüfus Oranı	50,2	49,6	49,4	49,8	49,6	50,2
0-10 Yaştaki Binalardaki Konutlarda Yaşayan Nüfus	21,8	23,3	18,2	27,5	23,9	16,1
Kendi Konutunda Oturanlar	67,3	68,3	70,1	73,6	72,6	70,1
Kiracı	23,8	21,9	21,8	17,2	19,6	20,8
Konutunun İçinde Borulu Su Sistemi Olan Hane Halklarının Oranı	97,4	98,1	98,4	98,9	97,1	96,5
Hane Halklarında Konutunun İçinde Tuvalet Bulunma Oranı	92,5	87	88,5	73	78,5	91,3
Oturduğu Konutta Soba (Doğalgaz Sobası Dâhil) İle Isınan Hane Halklarının Oranı	57,1	57,5	68,8	74,7	73,8	56

İlimizde 78.261 hane bulunmaktadır. Hane halkı büyüklüğü 3,6 olup Türkiye ortalamasının altındadır. Aile kurumunda küçülme sürmektedir. İlde nüfusun % 70'i kendi evinde oturmakta, % 21,8'i ise kiracı durumundadır. İlimizdeki konutların yaklaşık % 80'i 10 yaş üzeridir. Halen nüfusun % 68,8'i soba ile ısınmaktadır. Nevşehir göç vermeye devam etmekte olup net göç oranı -2,6'dır. İlde en az bir fonksiyonunda zorluk yaşadığını beyan eden kişi sayısı 23350'dir. İl görme, konuşma ve duyma zorluğu çeken engelliler açısından Türkiye ortalamasının üzerinde iken diğer zorlukları yaşayanların oranı Türkiye ortalamasının altındadır.